

Tanja Klip, Gedeputeerde Provincie Drenthe

“Aardkunde is de enige informatiebron over de natuurlijke ontstaansgeschiedenis”

Aardkundige waarden en erfgoed in Drenthe Kansen door nieuw beleid

> DRENTHES HEEFT EEN EIGEN KARAKTER, een eigen identiteit, die door inwoners en bezoekers hoog gewaardeerd wordt. Die identiteit wordt sterk bepaald door het aardkundig landschap van Drenthe, een product van klimaatveranderingen. Nu een ‘hot item’, maar bij de vorming van Drenthe was het vooral ijzig koud, met massa’s ijs in de voorlaatste ijstijd en een snijdende wind in de laatste ijstijd.

Het aardkundig landschap is de drager van het natuurlijke en cultuurhistorische landschap, vormt de archeologische schatkamer en bepaalt de ecologische potenties van natuurgebieden. Het is bovendien de enige informatiebron over de natuurlijke ontstaansgeschiedenis van Drenthe. In ons Collegeprogramma zien wij het aardkundig erfgoed dan ook als één van de kroonjuwelen van Drenthe. Helaas zijn de laatste decennia veel aardkundige waarden verdwenen. Er komen steeds meer krassen op het Drentse kroonjuweel. Net als archeologische waarden zijn aardkundige waarden deels onzichtbaar en bovendien veelal onvervangbaar, dus niet te compenseren. Ze zijn kwetsbaar voor ruimtelijke ontwikkelingen die met bodemingrepen gepaard gaan, zoals graafwerkzaamheden, veranderingen in de waterhuishouding of egalisatie. In één middag kan daarbij een geschiedenis van tienduizenden jaren vernield worden. Daarom worden de aardkundige waarden in het Omgevingsbeleid van Drenthe als één van

onze kernkwaliteiten benoemd. We willen ze waar nodig beschermen, maar ook gebruiken om nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen te sturen. In het vooroverleg met gemeenten over ruimtelijke plannen brengen wij dit in. Zo nodig kunnen wij in een later traject hierop nog een ‘reactieve aanwijzing’ geven, maar van dit middel willen wij slechts spaarszaam gebruik maken.

Snel resultaat valkuil

De aardkundig meest waardevolle gebieden van Drenthe liggen vaak in natuurgebieden. Vooral de oude heideterreinen en bosgebieden zijn gevrijwaard gebleven van groot-schalige ingrepen door ruilverkavelingen, infrastructurele werken of woningbouw. Hier vinden we gave landvormen, ongestoorde bodemprofielen en een waardevol bodemarchief. Maar ook de ambities in het natuur- en landschapsbeleid kunnen een bedreiging zijn voor aardkundige waarden. Denk aan natuurontwikkeling en waterberging. Een goede zaak, maar de valkuil is dat partijen gaan voor het snelle resultaat, soms ook gestuurd door subsidietermijnen. Het geld moet op tijd weggezet worden, de schop moet de grond in! Het gaat dan natuurlijk met name over maatregelen waar bij ontgraven wordt, zoals beekherstel, venherstel, heide plagen en dergelijke.

Geoparken

Ik onderstreep het belang van een zorgvul-

dige afweging. Het ontbreekt ons vaak aan geduld en soms ook aan kennis. Verankering van aardkundige waarden in het omgevingsbeleid houdt ons scherp. We maken de afweging ook graag in samenhang met andere kernkwaliteiten als cultuurhistorie en archeologie. Dit voorkomt onherstelbare schade doordat al deze aspecten worden beoordeeld en biedt bovendien kansen voor nieuwe ontwikkelingen. Zo geven wij bijvoorbeeld de prachtige Hondsrug, een keileemrug van 70 kilometer langs de rand van het Drents Plateau, een nieuwe recreatieve stimulans. Aardkundige waarden vertellen er een verhaal en dat is een prima concept voor belevingstoerisme. We willen graag een Unesco Geopark-status verwerven voor dit gebied. Zo worden mogelijkheden geboden voor nieuwe vormen van recreatie, zoals aardkundige wandelingen.

De Drentse terreinbeheerders, gemeenten en andere actoren zijn nauw betrokken bij het project ‘De Waarde van Drentse Aarde’. Hierin werken we samen aan ondermeer kennisoverdracht en bewustwording. We stellen hiervoor ook menskracht en middelen beschikbaar. Een cursus aardkundige waarden en natuurbeheer is daar een voorbeeld van. De belangstelling was groot en dat werpt nu al zijn vruchten af.

Geomorfologische kaart

Bij natuurontwikkelingsprojecten wordt nu vaker aardkundige kennis gevraagd en gebruik gemaakt van onze nieuwe geomorfologische kaart. Door ons project is in een groot natuurontwikkelingsproject opnieuw gekeken naar aardkundige kwaliteiten van gebied, dat heeft geleid tot beter inzicht in de geologische opbouw en de daarmee samenhangende hydrologie. Daarop is het plan bijgesteld: aangepaste waterlopen en meer gebruik van de natuurlijke situatie.

Er is behoefte is aan toegankelijke informatie en een aanspreekpunt bij overheden. We hebben hier een start mee gemaakt. Zo heeft Drenthe onlangs als eerste provincie de geomorfologische kaart 1 : 50.000 laten actualiseren door Alterra. Een mooi instrument voor inrichting en beheer van landelijk gebied. Binnenkort gaan we workshops organiseren om deze kaart te introduceren. Aardkundig erfgoed en aardkundige waarden vragen dus niet alleen om bescherming, maar bieden kansen voor beleid en nieuwe ontwikkelingen. <

Tanja Klip